

Det handlar om spår!

Artikeln är skriven av Louise Abrahamsson som tillsammans med sin tollartik Flottatjärns Rocky Emma har flera medaljer från Svenska och Nordiska mästerskap i spårhundsgrenen. Louise och hennes sambo Stefan Mattsson är mycket aktiva inom brukshundssporten. Stefan och hans hund Lindjax Akita blev år 2005 bland annat Nordiska mästare i grenen Skydd. Stefan har under många år utbildat tjänstehundar åt försvaret och mycket av det Louise skriver om kommer utifrån Stefans erfarenheter och reflektioner från tjänstehundsutbildningen. Mer om Louise och Stefan finns att läsa på deras hemsida www.krokameden.com

Alla hundar kan och tycker om att få spåra! Oavsett om du har tävlingsambitioner eller inte så är personspår den optimala sysselsättningen att aktivera din hund på. Spårträning är relationsstärkande och man får utvecklas tillsammans med sin bästa vän. -Vännen med det otroliga luktsinnet!

Spår är den bruksgren som man enklast kan utöva själv med sin hund. Ett spår kan du enkelt lägga ut själv och sen "hämta in" tillsammans med din hund. Vill du så kan du annars lätt hitta andra som också sysslar med personspår och byta spår med dem. Det kan vara trevligt att samlas några stycken och hjälpas åt med spårhundsträningen. En hund som får spåra aktiveras mentalt och sover ofta gott efteråt, till och med bättre än efter ett hårt fysiskt träningspass. Du kan som spårtränare hitta på mängder av roliga och spännande utmaningar för din hund. Endast din fantasi sätter gränserna.

Vid varje steg som du tar lämnar du en massa doftinformation till en hund. Det är rester från dina skor, lukter från din kropp och växter som din skosula krossar. En duktig hund klarar att på två fotsteg avgöra vilket håll du gått åt, och detta upp till FLERA TIMMAR efter du gått där. En bra spårhund kan även skilja på din och din kompis doft. Du kan gå samtidigt som en vän, ni kan korsa varandras spår, gå efter varandra så att spåren blandas och ni kan till och med byta skor med varandra –en duktig spårhund kan ni ändå inte lura! Den vet precis vem av er som gått var och när. Hunden kan även skilja på saker som du eller din vän tappat. Saker som bara har vittring ifrån din eller din väns handflata...

Flottatjärns Rocky Emma i full fart på väg till matte med en upphittad spårapport. (bild Ingemar Bjurö)

Kort om tävlingsgrenen och tjänstehundar som spårar

Spår är den bruksgren som överlägset har flest aktiva utövare. Tävlingsmässigt är spåret liksom de andra bruksgrenarna indelat i fyra olika klasser med ökad svårighetsnivå. I den första klassen (appellklass) får man lägga sitt spår själv och domarna dömer hela hundens arbete, spåret är bara tre hundra meter långt. I de högre klasserna ska hunden själv leta reda på ett spår som någon okänd lagt ut inom en markerad ruta, spåret är utlagt upp till två timmar innan hunden släpps på. Hunden ska spåra mellan 1000-1500 meter beroende på klass. I spåret har den som lagt ut det lämnat 8 små träpinnar som hunden och föraren sen ska redovisa som bevis för att de varit "på spåret". Det finns även en maxtid som man måste hinna runt sitt spår på. I tävlingsgrenen spår så ingår det även lydning och i de högre klasserna uppletande.

Tjänstemässigt finns det många exempel på användningsområden för bra spårhundar. Polishundarna tränar mycket personspår av olika slag eftersom när de anländer till en brottsplats så har förövarna oftast redan hunnit ta sig därifrån. Ibland så flyr rånare med bil och sen vidare till fots. Ganska ofta ser man bilder i nyheterna på polishundar som söker efter spår kring flyktbilar eller brottsplatser. Även militären tränar sina tjänstehundar till att klara spår under svåra förhållanden. De militära hundarna patrullerar och ska kunna markera om de känner att någon obehörig har gått inne på ett avgränsat militärt område. Hunden får efter en sådan markering spåra efter fienden för att förhoppningsvis kunna hitta den innan alltför stor skada skett. Sveriges duktiga tjänstehundsekipage tränar ofta spår under svåra förhållanden för att kunna klara av alla tänkbara scenarion och uppgifter. Hemvärnet samarbetar med Svenska Brukshundklubben och utbildar intresserade ekipage till att bli bevakningshundar för militären. Dessa har även egna tävlingar/mästerskap och anlitas flitigt i samband med övningar men även ibland till skarpa lägen då personer (oftast barn eller gamla förvirrade) gått bort sig.

Om att börja spåra

Det finns lite olika sätt att börja träna sin hund i personspår på. Jag kommer beskriva de vanligaste lite kort men föreslår att den som är intresserad tar kontakt med antingen någon brukshundklubb eller någon annan som är lite insatt i spårhunds utbildning för att få start-hjälp! Det finns många bra kurser runt om i landet och att komma igång på ett bra sätt ger snabba lyckade resultat. Självkänt kan man gå ut och testa spår själv direkt men tänk då bara på att det är hunden som har bästa näsan! Bli inte bekymrad eller besviken om hunden inte gör "rätt" direkt utan gå hem och analysera. Prova kanske med en av de andra metoderna istället, den är kanske bättre för just Din hund! Det finns även några spårhundsböcker om du vill läsa och lära mer, mer om dessa böcker senare. Ambitionen finns också att jag tillsammans med tjänstehundsdressören Stefan Mattsson under året ska få till en ny Spårhundsbok med mycket spårtips, idéer, problemlösningar och illustrativa bilder. Bokens grundtanke ska vara att spår är kul och utvecklande –för både förare och hund!

Husse/matte spår

Detta är den mest traditionella metoden att börja träna spår på. Husse eller matte går iväg en kort bit med hundens leksak och/eller godis. En annan person håller fast hunden medan den får se sin förare med belöning försvinna. Husse eller matte kan gå cirka 50-100 meter och gömma sig bakom en sten eller buske. Att föraren ska gömma sig är för att hunden ska använda näsan och spåra ända fram. Lagg gärna spåret så att den som går iväg har "vinden i ryggen". Annars kan hunden få vind på den försvunne direkt. Efter ett litet tag (första gången kanske efter bara 5-10 minuter) släpper man på hunden. Märker man att hunden direkt sätter ner näsan så beröm massor och låt den fortsätta spåra. Andra hundar får man kanske visa med handen att här nere på marken finns nåt att kolla upp. Man kan låta hunden spåra i koppel och halsband –tänk på att ha icke-stryphalsband! Vill man så kan man ha hunden i en sele och en lina. Selen för att inte hunden ska hindras att spåra med nosen nere vid backen och linan för att det är lite lättare än med ett vanligt koppel. En lina löper enklare kring träd och grenar och man kan välja på vilket avstånd ifrån hunden man vill gå. Hunden får spåra upp sin försvunna flockmedlem och sina belöningar.

Man kan om man är själv binda upp hunden vid ett träd men tänk då på att hunden absolut inte ska kunna skada sig. Då får hunden se sin förare gå iväg och lämpligt kan vara att gå som ett långsmalt U. Innan böjen lägger man hundens favoritleksak och går sen tillbaka och hämtar hunden. Hundar är nyfikna och vill gärna kolla vad ägaren gjort så det brukar gå bra att själv släppa på nästan direkt man är tillbaka.

Vid nästa tillfälle får hunden se sin förare gå en liten bit och sen tar medhjälparen (om nån sån finns) bort hunden. Man ökar svårighetsgraden successivt genom att öka längden på spåret, öka liggtiden och ta bort synretningen för hunden. Efter ett tag lägger man in små böjar i spåret. Böjarna försvårar man eftersom och gör sen vinklar. När hunden är mogen tar man bort personen som slut och lägger istället bara föremålet. Vissa menar att husse/matte-slut tar man bort så fort som möjligt. Efter ett tag så prövar man med att lägga en så kallad spårappart (träpinne) och sen

leksaken efter ett tiotal meter som "reservslut". Tar hunden träpinnen ska den få mycket beröm annars så struntar man bara i det och hunden får spåra till leksaken. När hunden känns mogen och duktig så kan man pröva med två eller fler apportter. Vid varje apport ska mycket belöning ges och när hunden är färdiglekt så sätter man ner handen mot marken och säger spår eller bara låta hunden själv få spåra vidare.

Viktigt är att du tränar hunden på olika typer av underlag och varierar tiden som spåret får ligga innan ni tar in det. Vissa instruktörer och andra duktiga spårhundsförare är jättenoga med vinden i all spårträning, andra tänker på den om det blir några bekymmer och några struntar helt i hur det blåser. Vill man kan man sätta ut snitslar för att veta vart man har gått. Det är lätt att glömma då liggiderna blir allt längre... Tänk bara på i så fall att sätta snitslarna högt så att hunden inte får vittring på dem.

Metoden med husse eller matte -spår ger oftast lyckat resultat redan första gången man provar. Den ger en hög spårmotivation för hunden eftersom flockkänslan utnyttjas. Risker med denna är att vissa hundar blir alltför stressade. En stressad hund får ofta svårt med koncentrationen och då blir det inga bra spårövningar. Det är även lätt att hunden går in i sökbeteende istället, att den försöker med syn, hörsel eller luftburen vittring för att hitta den saknade!

Frispår

Hunden får titta på när föraren eller en annan person ger sig ut i skogen. Hunden släpps sedan fritt och får själv spåra upp den försvunne. Man stegrar med längre spår, längre liggid och att byta ut personen mot ett föremål som hunden får komma in och leka med. Man kan sätta fast en trasa i en lina och själv gömma sig bakom ett träd och när hunden kommer spårandes rycker man i föremålet så att hunden upptäcker det och vill leka med det. När hunden är "tänd" på att spåra så sätter man på den spårsele och lina och hänger med. Frispår kan även användas på att få upp fart eller motivation på en hund som börjat tycka det är tråkigt att spåra. Fördelarna med att arbeta med lös hund som får frispåra är framförallt att det ger hunden självförtroende. Hunden är tvungen att lösa uppgiften själv för att nå målet. Hundens motivation för spår ökar och det är ingen klantig förare bakom som hämmar hunden, inget trassel med linor etc. Faror med denna spårinlärningsmetod är att stressnivån kan bli för hög. Hunden kommer spåra i högt tempo och den lär in ett slarvigt spårbeteende. Man har heller ingen aning om hur hunden arbetar och hur den löst svårigheter. Hunden kan avvika och ta upp exempelvis viltspår.

Godisspår

Denna spårinlärningsmetod används framförallt av förare som vill tävla i de internationella grenarna eller av andra som vill ha hundar som spårar med stor noggrannhet. Små bitar av godis läggs i varje fotspår. Man visar hunden var spåret börjar och hunden får sen godisspåra fram till ett föremål eller en godisburk som slut. Allteftersom lägger man mindre godis i spåret, vart annat sen vart tredje fotsteg och så vidare. Även denna metod stegras i längre spår, längre liggid och införande av böjar. När man utsätter hunden för någon svårighet typ vinkel eller terrängbyte lägger man godis oftare för att hjälpa hunden. Vissa spårtränare lägger gärna en godbit under föremålen

så att hunden är tvungen att ta eller putta undan föremålet för att få sin belöning.

Hunden lär in ett noggrant beteende från början eftersom det lönar sig att kontrollera varje fotsår. Man kan underlätta svårigheter utan att styra hunden. Metoden ger oftast lyckade resultat direkt och det är lätt att få hunden att förstå att den ska spåra med låg näsa. De risker som jag sett finns med denna metod är att hunden kan bli för långsam/noggrann. Detta om man har ambitioner att tävla i de Svenska bruksproven. Metoden fungerar naturligtvis bara med matglada hundar, alla tar inte godis. Inläringen blir med hjälp av för mig "fel funktion". Hunden spårar för mat, inte för jakten.

Spontanspår –i särklass den bästa att börja med!

Ett kort spår läggs ut och eventuellt kan man korsa en stig. Man lägger något attraktivt föremål som slut. Sedan tar man med sig hunden på "vanlig promenad" om hunden känner spåret och vill följa låter man den göra detta. Visar den inget intresse så gör det heller inget eftersom man inte kan förlora något. Det gör inget om hunden inte tar upp spåret eftersom man ändå bara var på promenad. Man försöker vid ett senare tillfälle igen. Redan från början utnyttjas hundens nyfikenhet. Metoden ger ingen stress vid inläring och den innebär att hunden redan från början får övning i att själv riktningsbestämna spåret, blir det bakspår finns ingen belöning.

Jag brukar pröva denna metod 5-6 gånger innan jag "hjälp" hunden. Skulle hunden inte känna eller visa något som helst intresse spontant kan man visa med handen att det finns ett spår att undersöka. Om hunden väljer att undersöka och ta upp det så berömmar man och följer med. När hunden fått ett par lyckade spontanspår tar man spårsele och lina med sig ut. När hunden hittar sitt spår så berömmar man den och byter om till spårutrustning. Även med denna metod stegrar man svårigheterna successivt. Då man är säker på att hunden vet vad spår är så lägger man in ett kommando, förslagsvis "spår". När hunden känns mogen så börjar man göra "direktpåsläpp". Man visar då hunden vart spåret börjar och hänger med. Försök att inte bli besviken om hunden inte tar upp spåret spontant, risken är att du då omedvetet styr eller sätter press på hunden. Spontanspår kan vara svårt för hundar som prioriterar synintryck högt (t ex Afghan, pinschertyper etc), dessa ser ofta ingen vinning i att undersöka markvittring. På denna typ av hundar kan man istället börja spårutbildningen med något som vi kallar "dragare"....

Rocky Emma och Louise vid ett träningsspår påsläpp under NoM Finland 2002. (Fotograf Roland Sjösten)

Hur vi gör!

Jag börjar sent med mina hundar. Jag sysslar inte med så kallade valpspår utan tycker det finns andra mer viktigare saker att ägna tid åt då hunden är ung. Nästan alla hundar kan och vill spåra så jag ser ingen anledning att förstöra något i tidig ålder! Bättre att valpen får utvecklas och att jag och hunden bygger en relation ihop först. Jag gör mycket föremålsövningar med valpen och ser dessa som förberedande spårövningar. Har hunden bra föremålsintresse och näsan med sig då man börjar spårövningarna så kan man fort avancera i träningen och utveckla sin hund. Det jag gör är att jag härjar och busar mycket med saker och pinnar. Jag gör mycket enkla "leta och hitta" saker övningar ihop med min lilla hund. Jag drar upp hunden med mycket jaktlek och då sådana ihop med mig. Sen när det väl är dags att testa spår så börjar jag nästan alltid med att lägga ett kort spontanspår. Jag gillar den metoden eftersom det inte gör något om hunden inte tar spåret. Det är bara att göra om en annan dag...

Skulle hunden inte visa något intresse för spåret efter ett par stycken "spontan försök" så gör jag en dragare.

Dragare

Denna metod är mer eller mindre uppkommen och idén är stulen från "lilla jakten" på MH-banan. Vi vill att våra hundar spårar med jaktintresse, det är denna funktion som ligger närmast hundens NATURLIGA avsikt med spårarbete.

Man arrangerar ett föremål i långlina, linan ska vara minst 20-30 meter och löpa lätt! Vissa billiga tvättlinor som säljs i matvaruaffärerna är utmärkta att använda. Bra föremål att använda kan vara en bit fårskinns eller något annat kamp och bitvänligt. Man lägger linan med föremålet runt ett träd eller buskage. Spåret läggs ut rakt framför föremålet och ett likadant föremål i långlina läggs som slut. Linan i slutet kan man hänga upp "bakåt" i träd så att en medhjälpare eller föraren själv kan hålla emot och hunden får "slåss" med sitt byte. När man ska ta in sitt spår får hunden fasthållen se när man

rycker undan den arrangerade trasan och springa fram för att se efter vart den försvann. Då finns det ett spår att följa och förhoppningsvis väljer hunden att ta det. Hunden startar alltså på en synretning av att ett byte kilade iväg. Efter att ha spårat ett kort tag hittar hunden sitt byte som fortfarande lever och försöker fly! Nästan alla hundar blir som galna av dragare! Vi använder detta ibland även för att höja motivationen hos erfarna hundar som tappat lite sting... Ibland så har vi bara föremålet i lina som slut och ibland kan det finnas mitt på spåret. Varianten med ett i början och ett i slutet kör vi oftast bara en gång för att väcka hundens intresse på spår.

Exempel på andra varianter för att väcka nyfikenhet eller öka motivationen hos hunden är:

Mattspår

Man går med mycket korta steg ut ett kort spår (ca 30-40 meter) som man snitslar noggrant. Efter ca en timme går man över det utlagda spåret vanligt och lägger ett attraktivt slut. Det blir då två spår i ett. Direkt efter att man lagt ut översta spåret tar man hunden och visar den början, nästan alla hundar jag testat denna metod på ser mycket konfunderade ut men är jättenyfikna på det märkliga spåret. Detta kan med fördel användas på hundar som tenderar att arbeta med hög nos. Eftersom det finns två spår och det ena bjuder hunden till att arbeta med hög näsa så kan man ta tag i sitt problem och bara låta hunden komma sig framåt då näsan är låg!

Jagarspår

Man tar med sig en bok och stol. Man sätter sig på stolen och sitter ett tag (ca fem minuter) sen går man ett par meter och sätter sig igen och så vidare till spåret är ca 40 meter. Spåret blir som ett "pärlhalsband" med punkter av mycket vittring och lite vanligt spår emellan. Man kan ta hunden direkt spåret är utlagt och visa första punkten. Spåret blir färskare och färskare för hunden.

Härvespår

Man går huller om buller i en kvadrat, sidstorlek ca 1-2 meter. Från kvadraten går man ut ett kort spår och lägger ett slut. Släpper på hunden, i härvan, efter ca 20 minuter. Hundar är nyfikna och kvadraten med massa spår har mycket vittring. Endast ett spår fortsätter och de flesta hundar vill gärna se vad dåren som sprungit runt gjort sen...

Dessa olika varianter kan man både lägga vid upptagsträning för att underlätta för hunden att ta beslut om rätt håll eller göra mitt i spåret som överraskning. Jag tror på att för att hålla en bra spårhund alert och duktig så måste man som spårläggare hitta på massor av klurigheter för att utmana och hålla hunden intresserad!

Jag försöker att ha en plan med min träning. Jag för spårloggbok och tänker mycket på att behålla motivationen hos hunden! Jag tränar hunden på det den behöver tränas på, går aldrig runt problem utan rätt in i dem. Varje hund är en individ och det gäller att kunna anpassa träningen efter sin hund. Vissa hundar har svårt för terrängskiften, andra kanske för "hårda underlag" men genom att träna det hunden behöver tränas på utvecklas man som spårkipage.

Några förslag på övningar vid olika problem

Stress

Hunden går upp i för hög stressnivå och får svårt att koncentrera sig på att spåra. Kan uppkomma av för kraftiga retningar vid inläring. Spår är ofta självförstärkande och hunden kan varva upp när den lärt sig känna igen situationen, att den ska få spåra.

Genom att använda sig av spontanspår som hunden själv får upptäcka så ger man inga retningar som utlösande faktorer. Man börjar inte spårinläringen på för hög stressnivå! Högt spårmotiverade hundar bör man vara vaksam på. Märker man att hunden laddar av bilåkande på skumpiga vägar, framtagande av spårutrustning, uppkoppling i träd eller samvaro med spårvänner i skogen kan man försöka sänka hundens förväntningar genom att utsätta den för retningarna utan att den får spåra. Lägga svåra och långa spår och aldrig låta hunden fortsätta när den går upp i stress. Man kan bryta hunden genom att platsa den och inte släppa på igen förrän den lugnat ner sig. Spåra i koppel eller kort lina och hålla emot om hunden vill forcera fram. Aldrig släppa på en hund som är i fel aktivitetsnivå.

Dålig motivation på spår

Hunden saknar intresse för att spåra. Att undersöka och följa spår är inte intressant för sådana hundar, exempel igen Afghan som är extremt avlade för att jaga på synintryck. Jag prövar med dragare eller godisspår. Hunden behöver förmodligen peppas på även på föremål.

Dåligt föremålsintresse

Hunden bryr sig inte om föremål i spåret. Kan bero på att hunden vill spåra vidare, att spåret i sig är så mycket roligare. Kan även bero på att hunden har dåligt föremålsintresse över lag.

Har hunden allmänt dåligt föremålsintresse tränar man det vid sidan av. Kampar eller leker med föremål så hunden tycker de blir roliga. En hund som inte hade knappt nåt föremålsintresse använde vi en spårpinne som "tabuföremål" på. Matte hade i uppgift att ta fram pinnen hemma och vara väldigt mystisk och intresserad av den för att väcka hundens intresse, hunden fick inte chans att ta pinnen, bara se på när matte höll på med den. Korta stunder för att hunden inte skulle tröttna och tappa intresset. När intresset var väckt satte vi en pinne i snöre som rycktes undan varje gång hunden försökte nosa på eller ta den. Efter en tids träning fick vi hunden att tycka att pinnarna var så roliga att den vill leka med dem. Lägga få föremål i spåret och med långa mellanrum, då ökar värdet på sakerna hunden finner.

En annan övning kan vara att lägga många (5-6 stycken) på en lång rad med ca 10 meters mellanrum. Vi kallar detta "**apportstig**". Föraren tar hunden i koppel och halsband och går längs apportstigen. Minsta lilla markering så ska föraren jubla, ner och leka. Korta intensiva lekar, hunden ska tända till och sen går man vidare. Tanken är att hunden är som hetast på sista pinnen. Markerar inte hunden så vänder man och går stigen tillbaka. Man kan tipsa hunden genom att peta lite mystiskt på en av pinnarna och sen se om den hittar de andra själv.

Koncentrationsvårigheter

Hunden har svårt att hålla koncentrationen på spåret. Hunden bryter spåret för att nåt händer i närheten, till exempel en fågel flyger upp, en gren knakar eller någon hund skäller. Hunden kan också sluta spåra för att den inte mentalt orkar hålla koncentrationen.

Beror koncentrationssvårigheterna på att hunden mentalt inte orkar bör man bygga upp hunden genom korta lyckade spår. Man kan också öva upp koncentrationen genom minisök. Man vallar en kvadrat med ca tre meters sidor och lägger många små föremål (till exempel tändstickor) eller godis. Hunden får sen kopplad i lugnt tempo leta upp dessa. Hunden får belöning för att lugnt och koncentrerat arbeta. Släpper hunden spåret för att nåt annat intressant händer i närheten kan man försöka öka motivationen på spår. Man kan med även pröva att bryta hunden, släpper den sitt spår för att nåt annat hänt så får den inte spåra mer. En annan hund, **"konkurrenshund"**, kan få "sno" spåret framför nosen på den okoncentrerade, det brukar öka lusten att hålla spåret.

I många fall beror koncentrationssvårigheter på bristande motivation. Då brukar vi gör motivations höjande övningar tills hunden är ordentligt tänd på att spåra. Sedan brukar det bli bra att blanda koncentrationskrävande spår med motivationsbevarande. En hund som VILL, KAN!

Viltintresse

Hunden bryter sitt spår för att undersöka viltspår, legor eller avföring. Hunden kan även ha fått syn på vilt och bryter spåret för att ta upp en jakt istället.

Promenader i viltrika omgivningar och försöka minska viltintresset hos hunden. Vet man med säkerhet att hunden under ett spår bryter personspåret för att spåra vilt bryter man hunden, den får inte spåra mer. Vissa korrigerar sina hundar då de byter till viltspår, jag är mycket restriktiv med korrigeringar i spår över huvud taget. Läger hellre upp övningar så att hunden tränas till att bli som jag vill.

Nonchalans/Slarv

Hunden spårar inte målinriktat. Den kan gå med hög nos eller pendla fram och tillbaka i spåret. Ofta svårt att läsa när den spårar.

Är hunden högt motiverad på spår kan man förebygga slarv genom att lägga svårare spår, hunden måste skärpa sig för att klara av det. Exempel på försvåringar; hårt underlag, längre liggtid, många små föremål, mycket vinklar och fintar. På vissa hundar (ofta högt tempererade) kan en lösning vara att lägga långa och trista spår med få apporter. Förhoppningsvis så "blåser hunden ur sig" och faller in i önskvärt spårarbete. En annan metod är att spåra i koppel och så fort hunden avviker från kärnan står man helt passiv. Hunden får endast spåra då nosen är låg och i kärnan, då går man med. Är hunden slarvig och omotiverad skulle jag först försöka öka motivationen på att spåra sen styra upp utförandet.

För högt tempo på hunden

Föraren får svårt att hålla hunden. Linan bränner i händerna och livsfarligt för föraren i nedförsbackar.

Man får lära hunden ett lagom spårtempo. Den får bara spåra när den håller bra tempo, annars står man helt still och passiv. Spår på svårt underlag brukar också sänka tempot. Arbetshandskar eller en stark manlig bekant är bra utrustning om man som svag tjej har stor hund.

Hunden söker förarstöd/tar inte egna initiativ

Hunden vänder och frågar sin förare om lov. Den har svårt att själv lösa svårigheter, kanske till och med slutar spåra.

Lägg roliga och enkla spår så hunden tycker det är skoj att spåra och får högre självförtroende. Öva frispår kan vara en annan lösning. Stärk hunden till att lösa spåret själv, tala om för din hund att den är duktig. Många säger att man inte ska prata med sin hund när den spårar, jag tänker tvärtom. En hund som behöver bekräftelse och få tillbaka sitt självförtroende stöttar och berömmar jag mängder! Det är en mycket stor skillnad på att STÖTTA OCH STYRA sin hund!!! Att styra sin hund ger mycket negativa effekter.

Styrda hundar

Hundar som av föraren inte tillåts spåra själva. Föraren har styrt för mycket och därför dämpat hundens intresse och motivation. Påminner om initiativlösa hundar fast i dessa fall är det inlärt.

Hunden behöver få tillbaka sitt självförtroende och motivation att spåra. Föraren måste inse att det är bara hunden som klarar att spåra. Hunden bör få roliga spår och mycket frihet i dessa. Man kan låta hunden frispåra eller att föraren släpper linan helt och går långt bakom. Hunden måste få känna att dess ägare litar på att den fixar spåret. Min sambo Stefan brukar säga var en dum blondin! Jag kan ibland spela korkad just för att hunden ska få känna att människan bakom har absolut ingen susning. Till exempel så kan jag ställa mig åt helt fel håll efter vi lek klart med en pinne eller ett föremål och säga "då kör vi". Varpå hunden säger; "din dumskalle vi ska ju häråt".

Förslag på utvecklingsspår

M-spår eller Utskjut

Ett spår med tre ordentliga spetsar. Jag tänker mig det som ett M för då kommer jag tillbaka ut på vägen. Spetsarna gör jag där terrängen bjuder hunden att fortsätta trampa på. Jag kan till och med vara så elak att jag trampar tillbaka en bit i mitt eget spår och då gärna ha ett naturligt hinder vid "utskjutningen". Detta för att hunden ska hamna på fel sida hindret då den tappar sitt spår. I början är dessa utskjut bara ett par meter men ju mer erfaren hunden blir desto längre och svårare. Tänk här på vinden så att hunden inte kan få andra benet i vind då den tappar sitt spår, eller så att den kan gena. Övningen är framförallt bra för att hunden ska få självförtroende att våga söka sig tillbaka då den fått tappt. Man kan lätt se om man har en bra relation med sin hund, om den vågar gå förbi dig som förare på tillbakavägen och säga "flytta på dig!".

Parallellspår och Förledningsspår

Det värsta jag själv vet är förare som gnäller för att deras hundar inte tog sig runt tävlingsspåret på grund av att det varit "svampplockare" i skogen. Våra hundar måste naturligtvis övas i förledningsspår. Jag upplever att ett färskare förledningsspår är mer intressant än ett gammalt men att ett jämn gammalt är svårast att lösa. Då jag är ute på läger och håller kurser så brukar jag skicka ut förarna att lägga parallellspår. Detta kan du själv prova med en vän och dennes spårhund. Man går ut (snitsla era spår!) med cirka 20 meters mellan rum och samtidigt. Sen går man parallellt i ungefär 100-150 meter. Lagg föremål och börja snitsla noggrant. Gå ytterligare 30 meter parallellt för att sen gå ihop och korsar varandras spår. Lagg en belöning ganska snart efter korsningen. Sen kan man gå parallellt ett tag för att sen gå ihop och gå efter varandra i kanske 10-20 meter. Är man riktigt busig och våghalsig så kan man prova att byta skor med varandra. En annan svårighet är att gå ihop som en korsning men man går istället ifrån varandra igen. Det blir som ett timglas. Jag brukar göra två till tre svårigheter per sådan här övning. När ni lagt sista apporterna så gå ut i bred båge och sen tillbaka. Efter ungefär 40-60 minuter brukar vara lagom att plocka in spåren. Jag brukar låta min hund spåra den andres spår och ha mitt eget spår som förledningsspåret. Har man snälla hundar så kan man prova att släppa på dem samtidigt, bestäm bara innan vilken av hundarna som tar vilken korsning först! Den som ska få vara först släpps på efter första apporten och nummer två får vänta tills första hunden löst svårigheten. Är det hundar som är snälla och känner varandra kan man låta dem gå samtidigt, annars kan det bli bråk i korsningen. Skulle hunden välja fel spår så låt den bara kolla av i ca tio meter, håll därefter emot så att den får gå tillbaka och göra

rätt. Förvånansvärt sällan händer det att hundarna väljer fel, jag har kanske sett det ett par tre gånger på flera hundra övningar....

3, 3, 3 spår

Ett spår om jag bara lägger ut i okänd terräng, gärna med karta och kompass. Jag går tre kilometer och lägger endast tre föremål. Spåret får en liggtid på tre timmar. Detta är för att öka min hunds spårkondition och uthållighet. Hunden ska vara en duktig, genomtränad och motiverad spårhund för att utsättas för denna typ av spår. Kan och orkar hunden ett sånt här spår så är de vanliga elitspårerna på tävling en ren barnlek, eller som min gamla hund Tessie tycker =”valpspår”.

Om upptagsträning

Alla hundar kan välja håll. Vissa behöver bara mer tid än andra på sig att bestämma riktning. När man börjar upptagsträna kan det vara lämpligt att göra det ”spontant” som jag redan har beskrivit. Sen tränar man hunden att kunna själv gå ut och söka upp sitt spår från längre och längre avstånd. Får man problem med att hunden tvekar eller ofta väljer bakspår vid upptagen så bör man göra en analys på vad det kan bero på. Vi tror att i de allra flesta fall beror problemen på att föraren satt press på hunden eller att hunden stressar för mycket då den ska iväg. Jag tänker inte närmare beskriva övningar för upptag än vad jag redan har gjort utan intresserade får ge sig till tåls till vår bok, där ett helt kapitel kommer handla om just upptag ;-)

Litteratur om spårhundsträning

Det finns massor av litteratur i ämnet om du vill läsa och fördjupa dig mera. Jag beskriver kort de böcker jag har läst och ger MIN syn på dem.

Spårhunden Inki & Roland Sjösten (-86)

Boken är mycket innehållsrik och beskriver mycket detaljerat allt från inläring till problemhantering. Den beskriver dessutom vilka funktioner som utnyttjas vid spårinläring (flock, jakt, kamp och näring). Författarna använder sig av husse/matte spår vid inläring. De är mycket noga med vinden. Föraren ska ha vinden i ryggen. Innan man börjar gå kommer man överens med medhjälparen vart man ska gömma sig. Hunden är kopplad i sele och lina och står med medhjälparen ca 10 meter framför några buskar. Föraren pockar på hundens uppmärksamhet och går sen ut, igenom buskarna så att hunden tappar visuell kontakt. Medhjälparen går efter ett par minuter fram i spåret och låter hunden själv undersöka det. Viktigt att hunden får lösa uppgiften själv. Författarna beskriver därefter olika hundtyper och metoder för fortsatt spårträning. Författarna byter ut spårläggaren mot en jacka som slut efter ett tag, jag föredrar att tidigt byta husse/matte mot ett favoritföremål som slut istället. Jackan känns som ett onödigt steg. Vinden och dess betydelse struntar jag i, så länge jag inte ser några bekymmer! Eftersom jag arbetar som flygledare och med vinduppgifter så vet jag hur mycket den slår på kort tid och att markvinden är helt annorlunda jämfört med den 1,5 meter upp! Om hunden arbetar på ett osystematiskt vis i sitt spår så kan jag börja ta hänsyn till vindar då jag lägger upp övningar.

Jag vet att boken finns i omarbetad form men har själv inte hunnit att läsa den ”nya”. Roland och Inki är mycket sympatiska som personer och jag

anser att de skriver på ett enkelt och lättfattligt sätt. De har båda bevisat att de är duktiga spårhundsförare med många framgångar genom åren...

Spårdressyr Sune Johansson (-86)

Författaren är polis och boken skiljer sig ganska mycket från andra böcker skrivna av SBK-förare. Sune tränar sina hundar till att bli säkra och duktiga spårhundar. Han lägger upp sin träning efter 100 lektioner, när lektionerna är avklarade som har han ett träningschema med olika ordning på sina lektioner så att hunden fortsätter övas. Han är mycket systematisk och planerar hela sin träning. Hunden ska kunna klara 10 timmar gamla spår som är 7 kilometer långa. När detta är uppnått har han gjort ett grundschema 2 i syfte att uppnå 15 timmar gamla spår som är ca 1 mil långa. Om allt inte går planenligt ska man lösa problemet och sedan fortsätta på huvudprogrammet.

Sune börjar redan första övningen med någon okänd. Han anser att hunden blir bättre om den redan från början tränas i att spåra efter ett antal olika spårläggare. Sune ger redan första spåret hunden ett kommando och har sele och lina på den. Om hunden avviker från spåret mer än 35 meter så ingriper Sune med dressyr. Instruktörerna selar av och avbryter istället. Sune går alltid minst 10 meter bakom sin hund för att den inte ska få vittring ifrån honom, själv föredrar jag att arbeta nära mina hundar –jag ser spårarbete som teamwork! Sune ser apportter som spårhämmande för hunden, han vill att hunden bara markerar föremål i spåret och sen spårar vidare. Jag kan till viss del hålla med. Jag vill ha ett kort och intensivt intresse för apporterna för att hunden sen ska åter växla och vilja ta sitt spår igen.

Jag anser att mycket av skillnaderna beror på att Sune vill ha väldigt spårpålitliga hundar. Hans hundar ska hitta bovar och försvunna personer där spåren i vissa fall kan vara mycket gamla. SBK-förare tränar mer med inriktning på lyckade tävlingsresultat –många redovisade pinnar.

Boken är i mitt tycke lite omständlig och känns lite förlegad...

Spårhundsboken Staffan Nordin (-95)

Staffan har skrivit en bok som tar upp mycket tänkvärt i spårhundsträning. Han ger mycket tips och idéer för både tävlingsförare och förare som vill utveckla sina hundar ändå. Han ger inga universallösningar utan har en mycket ödmjuk inställning till spårträningen. Han förklarar att hundarna är olika individer och att mycket beror på men att man kan pröva och se till sin egen hund.

Han prövar hundens spontana reaktion med ett slingrigt spontanspår. Staffan lägger ett stort eller många föremål i en hög som slut för att hunden inte ska missa slutet. Han skär spontanspåret så att riktningen naturligt blir framspår. Om spontanspår inte fungerar efter flera försök använder han en medhjälpare som får släpa ett roligt föremål. Hunden får titta på när medhjälparen släpandes försvinner. Medhjälparen lägger föremålet och går i båge tillbaka. Alternativt kan man lägga släpspåret själv med hunden uppbunden.

Staffan tar upp spontanspåret så att hunden inte bör bakspåra, vilket jag tycker är en vettig idé. Staffans variant med ett släpspår för att ge mer vittring på marken var nåt som jag inte tänkt på eller hört innan jag läste

hans bok. Staffan tränar från början lite slingrigt, de flesta försöker lägga första spåret rakt. Jag ser inga problem med att redan från början "utmana" hunden och dess näsa lite. Många gånger underskattar vi förare våra hundar och deras kapacitet!!!

Hundskolans Spårbok Hundskolan i Sollefteå AB

Även hundskolans bok är mycket bra med utförliga beskrivningar och illustrationer för att ge läsaren förståelse och inspiration i sin spårträning. Författarna anser att man bör vänta med att spårträna sin hund tills den är ett år eftersom den inte är mentalt mogen förrän då. De påpekar att alla hundar kan spåra, förarens uppgift är att få hunden motiverad. Första övningen går ut på att hunden sitter uppbunden och föraren går ut ett par meter med en trasa som denne jonglerar med samtidigt som man gör ett avstamp. Föraren låtsas tappa saken och går därefter ut ett ca 100 meter långt spår. Där föremålet läggs gör man ett nytt stamp så att det blir mer vittring. Man går tillbaka och är passiv själv då man selar på hunden. Man låter hunden gå fram till första avstampet och avvaktar lugnt för att se om hunden är intresserad av spåret. Den första övningen och hundens beteende på den blir sen avgörande hur man fortsätter träningen. Förslag på olika grundträningmetoder ges.

Författarna såg redan efter första övningen vad man skulle förbättra och gav olika problemlösningsmetoder. Metoderna var för ointresserade hundar, för högt motiverade, dåligt föremålsintresse och spårning med hög nos. Jag brukar göra ett par övningar och sen gå in och styra upp eller lösa eventuella problem. Hundskolans bok tog upp avstamp i spårbörjan och slut, visst kan man göra såna men jag tror inte de spelar någon större roll. Att låtsaslägga föremålet vid början är en variant för att öka hundens intresse att nå händer där. Sen vill hunden förhoppningsvis undersöka spåret vidare, hunden faller naturligt in i spår.

Lycka till med den roligaste grenen!

Tack till alla som genom åren hjälpt oss och sprungit ut spår åt våra hundar!!!

Detta var lite kort om mina och även Stefans tankar kring spårarbete och spårhundar. Vi har för avsikt att försöka skriva en bok i ämnet. Stefan har under tio års tid arbetat som tjänstehundsdressör och har en erfarenhetsbank utan dess like vad det gäller att få fram bra och pålitliga spårhundar. Vi ser väldigt gärna att du som läst detta lämnar feedback och har åsikter om vad du vill läsa mer om i vår bok!!! Maila oss gärna på rocky.emma@telia.com